

Asennetalkoot! Oppituntirunko yläkouluun

Tunnin tavoitteet: Tunnistaa Punaisen Ristin tunnukset, tietää Punaisen Ristin perustehtävät, ymmärtää mitä ennakkoluulot ovat, tunnistaa omia ennakkoluuloja, tietää mitä stereotypia tarkoittaa, tietää mitä syrjintä tarkoittaa, pystyy tunnistamaan mahdollista syrjintää ja rasismia ympäristössään, tietää miten voi toimia kohdatessaan ennakkoluuloja, syrjintää tai rasismia.

Video taustalle oppilaiden valuessa luokkaan:

<https://www.youtube.com/watch?v=dlqhGUVYA4>

Prezi-esitys: <https://prezi.com/view/ZWdFIDoE8G9ZIK9vqlRi>

- Valmistele kaikki etukäteen luokassa jo edellisellä välitunnilla.
- Laita luokkaan valmiiksi pyörimään video SPR:n toiminnasta (video voisi pyöriä, kun oppilaat tulevat luokkaan sisään).
- Avaa myös Kahoot-peli valmiiksi toiseen välilehteen, jos haluat käyttää Kahooottia.

Teema on samaan aikaan sekä äärimmäisen mielenkiintoinen että haastava ohjata. Omien ajatustesi ja toimintatapojesi pohtiminen ennen tuntia helpottaa mahdollisiin kysymyksiin vastaamista ja lisää uskottavuutta, sekä kykyä haastaa oppilaiden ennakkoluuloja. Tunnilla ei ole tarkoitus sijoittaa ajatuksia oppilaiden mieleen vaan saada heidät itse haastamaan omat ajatusrakenteensa ja tapansa. Kun omat

ennakkoluulot tulevat helpommin nähtäviksi, on niiden haastaminenkin helpompaa. Oppilaille esitettäviä pohdintoja ja kysymyksiä on hyvä miettiä etukäteen. **Etene rauhassa keskustellen, älä kiirehdi.**

- Esittele itsesi ja tunnin teema/tavoite: Tavoitteena on antaa tietoa ja haastaa pohtimaan ennakkoluuloja ja niiden syitä. Voit myös kertoa oma polkusi kouluvierailijaksi tai omasta suhteestaan Punaiseen Ristiin.

1. Tunnus

Kysymys: Olette varmasti nähneet näistä tunnuksista ainakin yhden, muistatteko missä? **Siirry kuvaan.**

- ➔ Esimerkiksi: ensiapulaukussa, ambulanssissa, televisiossa, keräyslippaassa, mainoksissa, kampanjoissa, konserteissa jne.

Kysymys: Miksi on olemassa kolme eri tunnusta?

- ➔ Punainen Risti, Punainen Puolikuu ja Punainen Kristalli; risti tulee Sveitsin lipusta (Henry Dunant oli sveitsiläinen), mutta se saatetaan liittää uskontoon, vaikka järjestön toiminta ei perustukaan mihinkään uskontoon. Tämän vuoksi joissakin maissa käytetään puolikuuta, kristalli taas on luotu neutraalimmaksi tunnukseksi.

Punainen Risti

Siirry kuvaan

Esimerkkinä Somalian, Argentiinan, Syyrian ja Filippiinien Punaisten Ristien ja Punaisten Puolikuiden tunnuksia.

Siirry kuviin

Tämän tunnuksen tarkoitus on toimia **suojamerkkinä**.

- Merkillä suojattu ei koskaan ole aseistautunut vaan aina paikalla auttamassa.

Kuvat: Tunnus suojaa.

Kysymys: Mitä kuvassa on? Mitä tunnus tässä suojaa? Kuvat klikataan esiin yksi kerrallaan.

- Ensimmäisessä kuvassa merkki suojelee Punaisen Ristin autoja (sisällä esim. ruokaa tai lääkkeitä), toisessa sairaalatelttä ja viimeisessä sekä vapaaehtoisia että ajoneuvoja.

Kysymys: miksi merkit ovat sijoitettu niin kuin ovat, kuten katolla?

- Näkyy myös ilmasta käsin.

Tunnuksen alla työskentelevät ovat ainutlaatuisessa asemassa ja saavat usein tuoda apua alueille, joihin muut eivät pääse. Tämän mahdollistaa täydellinen **puolueettomuus**, yksi periaatteistamme. **Autamme kaikkia, jotka apua tarvitsevat.**

Tunnusta kantavat eivät voi kantaa asetta, heihin kohdistuva väkivalta on sotarikos.

Dia vaihtuu

2. Mistä auttaminen alkoi?

Huom! Voit näyttää videon TAI kertoa tarinan itse. Pysäytä video kohdassa 2.50 min. jos valitset sen.

Järjestö perustettiin sota-aikana, nykyään avun kohteena ovat kaikki avun tarpeessa olevat ihmiset ympäri maailman. Vapaaehtoisten halu auttaa on järjetön kulmakivi.

Punainen Risti syntyi, kun sveitsiläinen Henry Dunant matkusti sota-alueella Pohjois-Italiassa 1859 ja hankki vapaaehtoisia auttamaan sodan uhreja ja perusti

Punainen Risti

sairaalan kirkkoon. Hänelle syntyi halu auttaa haavoittuneita **riippumatta sotivasta puolesta**, ja muutama vuosi myöhemmin kokoontui ensimmäistä kertaa Punaisen Ristin komitea.

Tästä syntyi järjestö, jonka ainoana tarkoituksena oli **auttaa sodan uhreja ja suojella siviilejä**. Järjestö laajeni nopeasti ympäri maailman.

Suomen Punainen Risti perustettiin vuonna 1877 nimellä Yhdistys haavoitettujen ja sairasten sotilasten hoitoa varten.

Dunantin teoista kantautuva kaiku näkyy tänään Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansainvälisessä toiminnassa, kaiken taustalla yhden miehen ajatus puolueettomasta avusta.

- Noin 17 miljoonaa vapaaehtoista ympäri maailman luovat yhdessä laajan auttajien verkoston.
- Nykyään päätehtävänä on maailmanlaajuinen avustustyö ja pysyvän rauhan turvaaminen (periaatteet: **tasapuolisuus** ja **inhimillisuus**).

Suomessa

Kuvissa näkyy Punaisen Ristin terveyssisaria ja Yhdysvaltojen Suomen Punaiselle Ristille lahjoittamia polkupyöriä sodan jälkeen.

Maailmalla

Kysymys: mistä auttamisen muodosta kuvassa voisi olla kysymys? Ketä autetaan ja miten? Käy kaikki kuvat läpi.

Kuva 1. Nälkäpäiväkeräyksellä apua katastrofien uhreille Suomessa ja maailmalla.

Kuva 2. Vapaaehtoiset ensiapupäivystäjät auttavat mm. erilaisten tapahtumien yhteydessä.

Kuva1. Kenttäsairaa pakataan koneeseen Tampere-Pirkkalan lentokentällä

Kuva 2. Haavoittuneita autetaan suojaan Syyrian Damaskoksessa.

Periaatteet

Punaisella ristillä on 7 periaatetta, jotka ohjaavat toimintaamme. **Punainen Risti haluaa auttaa myös niitä, jotka kokevat syrjintää tavalla tai toisella ja puhua heidän puolestaan.**

Klikkaamalla eteenpäin lähenee kolme periaatetta. Periaatteista erityisesti **inhimillisyys**, **puolueettomuus** ja **tasapuolisuus** ohjaavat meitä vastustamana kaikkea syrjintää.

Siirry seuraavaan diaan

3. Mistä puhutaan?

Kuvien kautta lähestytään aiheeseen liittyviä käsitteitä:

Siirry kuvaan ja **keskustele ennen kuin siirryt nuolella käsitteeseen.**

Kysymys: Mitä kuvassa tapahtuu? Mitä henkilöt voisivat ajatella?

- Tässä on ehkä uudet naapurit esittäytymässä. Kaikki eivät aina uskalla avata ovea tuntemattomille (mitä ne minusta haluaa?) **Ennakkoluulo voi olla myös positiivinen** (Aah, uudet naapurit tuovat mulle pullia!).

Ennakkoluulot ovat kaikkia ihmisiä koskevia, meistä jokaisella on niitä. **Monesti ymmärrämme itsekin, että ennakkoluulomme ovat hölmöjä ja yleensä osaamme jopa nauraa niille, aina kuitenkin emme.**

Kysymyksiä:

Mistä ennakkoluulot voivat syntyä?

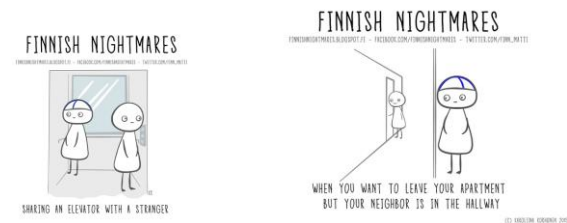
Voiko ennakkoluuloista olla hyötyä? Miten?

- On hyvä kertoa, kuinka suuri merkitys on **tulkinnalla**: ensimmäisen kuvan voi tulkita kertovan klassisesta varautuneisuudesta ja/tai ovikelloa soittavan oletuksista siitä, kuinka kerrostalossa käyttäydytään.

- **Ennakkoluuloja, minullako?**

Jaa oppilaille valkoinen pieni paperinpala. Pyydä oppilaita kirjoittamaan jokin oma ennakkoluulonsa ylös YKSIN. Paperit taitetaan ja laitetaan pöydälle, sitä ei näytetä muille. Palataan myöhemmin.

Siirry seuraavaan kuvaan.

Kysymys: Mistä kuvissa on kysymys?

- Joskus saatamme yleistää yhden ihmisen teon koskemaan kaikkia ryhmään kuuluvia. Kuvassa suomalaista jännittää olla oudon ihmisen kanssa hississä tai naapurin kanssa rappukäytävässä (stereotypia suomalaisten ujoudesta ja epäsosiaalisuudesta).

Stereotypia on ihmisten ajattelemista joukkona, josta voi etukäteen tehdä päätelmiä ja oletuksia. Stereotypia syntyy, kun pienestä määrästä tietoa tai kokemusta muodostetaan ajatus kokonaisesta joukosta tai ryhmästä ja jonka ominaisuuksia ja käyttäytymistä voi ennalta arvata, tutustumatta itse henkilöön.

Kysymyksiä:

Mistä stereotypiat voisivat kummuta?

- Media voi ns. ruokkia stereotypioita, esim. tosi-tv ohjelmat sukupuolivähemmistöistä.
- uutisointi

Siirry seuraavaan kuvaan.

Kysymys: Mitä kuvassa tapahtuu? Mitä henkilöt voisivat ajatella?

- Työhaastattelu, haastattelija ei ehkä halua palkata ulkomaalaisen näköistä/nimistä henkilöä, ja vaatii siksi hassuja taitoja.

Syrjintä tarkoittaa ihmisen tai ryhmän poissulkemista ilman perusteita. Syrjintä ei aina vaadi tekoja vaan se voi olla myös tekemistä jättämättä, jonka seurauksena ihminen jää ulkopuolelle. Syrjintä on kiusaamisen muoto ja voi kohdistua mihin tahansa ominaisuuteen kuten ihonväri, ikä, vamma, kieli, uskonto ja mielipide (esimerkiksi romani ei pääse kauppaan tai ravintolaan asunsa vuoksi; ulkomaalaistaustainen ei saa asuntoa tai työpaikkaa, vaikka olisi pätevä; lähellä eläkeikää on vaikea saada uutta työpaikkaa.).

Kysymyksiä:

Oletteko itse kokeneet tai nähneet syrjintää?

Keksitkö esimerkin syrjinnästä ilman tekoja?

Siirry seuraavaan kuvaan/uutiseen.

Kaupunki

Äiti epäilee: Bussi jätti adoptoidun Valtterin taas pysäkillle

Valtteri Saarinen nousi otsikoihin keväällä, kun jakoi kokemuksiaan rasismista ja sai kehua presidentti Niinistöltä.

Esimerkki rasismista.

Rasismi on ennakkoluuloihin perustuvaa kielteistä käyttäytymistä. Taustalla on ajatus, jonka mukaan toiset ovat parempia kuin toiset vain ryhmään kuulumisen johdosta. Rasismin kohteeksi voi joutua kuka tahansa. Rasismi voi olla rikos.

Kysymyksiä:

Keksittekö muita esimerkkejä rasismista?

Mistä rasismi voisi johtua? (vieraan pelko, kokeminen uhaksi, opittua, korostuu taloudellisesti epävakassa tilanteessa: syyllisen löytämisen tarve, netissä helppo nimettömänä kommentoida jne.).

Ennakkoluulo pohjaa usein yksipuoliseen kuvaan ihmisestä, vaikka meissä kaikissahan on monia puolia. Voit kertoa, että esim. itse olet sekä SPR:n vapaaehtoinen että graffititaitelija tms. (keksi itsestäsi jokin asia).

Dia vaihtuu

4. Syrjintä ja rasismi arjessa

Tavoitteena on nostaa esiin arkisia tilanteita, joissa ennakkoluuloja, syrjintää ja rasismia esiintyy meillä Suomessa sekä löytää konkreettisia ja helppoja keinoja toimia näissä tilanteissa.

Video Yle mix: Mitä on Rasismi Suomessa? (10 min).

Katsokaa video rasismista Suomessa.

Kysymyksiä videon jälkeen:

Millaisissa tilanteissa Suomessa kohdataan syrjintää?

Ketkä Suomessa kohtaavat syrjintää?

Millaista rasismia videon henkilöt olivat kokeneet?

Mitä on rakenteellinen rasismi?

Mitä voit tehdä?

Voiko sitten itse tehdä jotakin? **Joskus pienikin ele tai teko auttaa.**

Katso silmiin, istu viereen, puolusta, älä hyväksy.

Sanoihin ja sanapareihin zoomataan yksi kerrallaan, tarkoitus on tuoda esille konkreettisia ja helposti ymmärrettäviä tekoja, joita jokainen voi tehdä. Voit avata sanoja käytännön esimerkein ja kysyä luokalta:

Tuleeko teille mieleen lisää hyviä esimerkkejä siitä, miten voisi toimia ja osoittaa tukeaan?

Entäpä koulussa, miten voisi osoittaa kiusatulle että ”olen sun puolella”?

Miksi olemme usein arkoja vastustamaan syrjintää avoimesti ja puolustamaan rohkeasti kiusattuja?

Dia vaihtuu

Kahoot visa, jos haluat/ehdit tunnin loppuun ja siitä on opettajan kanssa sovittu:

Kahoot-visan voi pelata tässä kohtaa, jos on aikaa n. 10 minuuttia.

Tämän voi jättää myös opettajalle jatkotehtäväksi (SPR Asennetalkoot - hakusanalla visa löytyy Kahootista).

Eli testataanpa mitä jäi tunnista mieleen?

Voitte pelata yksin tai pareittain. Jos sinulla on matkassa esim. pinssejä, kesäkumeja tms. niin voit antaa parhaalle pelaajalle / parille palkinnoksi.

5. Ennakkoluulosi, roskiin vai ei?

Ohjeistetaan oppilaita pohtimaan, mitä tekevät alussa kirjoittamalleen ennakkoluulolle. Roskiin vai ei? Kuin ohimennen. Voivat luokasta poistuessa rypistää paperin ja heittää sen roskiin, jos voisivat olla valmiita luopumana ennakkoluulosta.

Kerro miten voivat tulla mukaan toimintaan, JOS läheisessä osastossa on aktiivista toimintaa. Kannusta seuraamaan meitä Somessa.

Kiitos!

Kysymyksiä? Peukkuäänestys palautteeksi 😊

Jää hetkeksi ns. hengaamaan, jotta ujompikin oppilas uskaltaisi tulla juttelemaan tunnin jälkeen.

On hyvä varautua etukäteen pohtimalla vastauksia tämän kaltaisiin kysymyksiin. Voi esimerkiksi todeta kuinka jokaisessa ihmisryhmässä esiintyy rasismia, ja tuomitsemme sen aina. Autamme eniten apua tarvitsevia, yhteiskunnallisesta asemasta, uskonnosta tai kansallisuudesta riippumatta. Ihmisoikeudet eivät ole mielipidekysymys.